

Proiectul nr. 2021-1-RO01-KA220-VET-000033055

Împuternicirea asistenților medicali și a profesioniștilor din domeniul sănătății pentru a promova vaccinarea și a combate reticența față de vaccinuri - IENE PROVAC

MODULUL 2. CUNOȘTINȚE CULTURALE - TEMA 1. POLITICI ȘI STRATEGII

Athina Kalokairinou, Paraskevi Apostolara, Venetia-Sofia Velonaki, Anna Kardari

National and Kapodistrian University of Athens

1. INTRODUCERE

Ezitatea la vaccin a crescut și este din ce în ce mai recunoscută ca o amenințare globală complexă. Potrivit OMS, ezitatea la vaccin este specifică contextului, în funcție, de exemplu, de timp, loc și vaccin (Barbieri et al. 2022). Creșterile în ezitatea la vaccin sunt în mod obișnuit legate de dezinformare, polarizare politică, extremism bazat pe credințe și alți factori contextuali, inclusiv o scădere mai mare a încrederii publicului în experți și autorități. Noile vaccinuri și noile politici de vaccinare ridică în mod obișnuit preocupări, la fel ca și campaniile de vaccinare la nivel de populație, cum ar fi cele pentru eradicarea poliomielitei și pentru a controla pandemiile H1N1 din 2009 și Covid-19 (Larson et al. 2022).

În acest context, diferite politici și strategii urmăresc să facă față dificultăților relevante și să conducă la servicii de imunizare mai eficiente în țările mai mult sau mai puțin dezvoltate. Unele autorități procedează la modificări ale legislației sau la alte măsuri directe sau indirecte care vizează controlul ezității la vaccinare și creșterea gradului de utilizare a vaccinării. La nivel internațional, există o gamă largă de măsuri care abordează ezitatea la vaccin în fiecare context specific. De exemplu, astfel de măsuri pot include un angajament mai puternic cu profesioniștii din domeniul sănătății și cu membrii publicului deopotrivă (Ali și Celentano, 2017). Rolul profesioniștilor din domeniul sănătății de a atenua ezitatea la vaccin este esențial, deoarece aceștia se numără printre cele mai de încredere persoane pentru problemele de îngrijire a sănătății. Dacă sunt bine informați cu privire la natura și amploarea preocupărilor care circulă în comunitățile lor, ei vor putea răspunde în mod corespunzător la nivel individual sau comunitar (Larson et al. 2022). Cu toate acestea, dacă o intervenție urmează să fie furnizată de profesioniști din domeniul sănătății sau de alți mesageri de încredere bine-cunoscuți ai informațiilor despre sănătate, ar trebui să luăm în considerare faptul că aceștia ar putea avea nevoie de pregătire suplimentară pentru a-și asuma acest rol și că poate exista o povară de timp (Fadda et al. al. 2017).

Strategiile care urmăresc să se ocupe de ezitarea la vaccin trebuie să ia în considerare nu numai factorii la nivel individual ai încrederii în vaccin, ci și factorii la nivel de comunitate, cum ar fi încrederea la nivel social în știință și oameni de știință sau factorii sociali, economici și psihologici care încurajează sau inhibă absorbția vaccinului (Sturgis et al. 2021).

Politicile de vaccinare par a fi un mijloc important pentru promovarea dreptului la sănătate, dar ele trebuie să fie proporționale și concepute corespunzător pentru a atinge obiectivul predefinit (Bardosh et al. 2022). Conținutul bine intenționat de promovare a vaccinurilor poate crește de fapt ezitarea la vaccin din cauza efectului invers. Un efect invers este atunci când o corecție duce de fapt la o persoană care își crește credința în ideea greșită care trebuie rectificată. Acesta este motivul pentru care se sugerează ca strategiile de promovare a vaccinurilor să fie concepute pe baza dovezilor comportamentale și sociale, adecvate pentru grupul țintă și evaluate în mod continuu atât pentru eficacitate, cât și pentru siguranță (*Vaccine misinformation management field guide*, 2020).

Pentru a promova vaccinarea, avem nevoie de abordări și strategii de comunicare și implicare puternică a comunității pentru a aborda dezinformarea și ezitarea. Măsurile coercitive trebuie utilizate ca un ultim efort de a promova vaccinarea după măsuri mai puțin restrictive și de promovare a încrederii (Tuckerman et al. 2022). Ghidul pentru managementul dezinformării privind vaccinurile (2020) a creat ca un ghid util pentru a ajuta practicienii să implementeze intervenții bazate pe dovezi pentru a aborda dezinformarea. Acest ghid include sfaturi, studii de caz și exemple. Ai putea găsi ghidul [aici](#).

2. SCOP

Scopul acestei unități de învățare este înțelegerea componentelor strategiilor și politicilor care s-au dovedit eficiente sau ineficiente pentru a combate ezitarea la vaccin.

3. REZULTATELE ÎNVĂȚĂRII

La sfârșitul acestui training, participanții vor fi capabili să:

- Identifice strategiile și politicile considerate eficiente în combaterea ezitării la vaccin, pe baza dovezilor.
- Conștientizeze importanța luării în considerare a dovezilor înainte de a implementa orice strategie sau politică pentru a combate ezitarea la vaccin.

4. CADRUL TEORETIC

4.1. CONCEPTE ȘI DEFINIȚII

- Încrederea în vaccin** se referă la convingerea că vaccinurile sunt eficiente, sigure și fac parte dintr-un sistem de sănătate de încredere. Este nevoie de o anumită încredere în vaccin pentru ca oamenii să fie vaccinați și pentru a-și vaccina copiii. (NCIRD, 2022)
- Absorbțiile de vaccin** corespunde proporției din populație care a fost vaccinată (NCIRD, 2022)

- c. **Strategie:** un plan detaliat pentru a obține succesul în situații precum război, politică, afaceri, industrie sau sport, sau abilitatea de a planifica astfel de situații sau un mod de a face ceva sau de a face față unui lucru (Dicționar Cambridge, 2022, disponibil la: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/strategy>).
- d. **D. Politică:** un set de idei sau un plan a ceea ce trebuie făcut în anumite situații, care a fost convenit oficial de către un grup de oameni, o organizație de afaceri, un guvern sau un partid politic sau un document care arată un acord pe care l-ați încheiat cu o companie de asigurări (dicționar Cambridge, 2022, disponibil la: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/policy>).
- e. **E. Efectul invers:** Un efect invers apare atunci când o corecție bazată pe dovezi este prezentată unui individ și acesta raportează că cred și mai mult în concepția greșită pe care corectarea urmărește să o corecteze (Lewandowsky et al. 2012).

4.2. CE SPUNE CERCETAREA PE ACEASTĂ TEMĂ

European Centre for Disease Prevention and Control. (2017). *Catalogue of interventions addressing vaccine hesitancy*. Publications Office. <https://data.europa.eu/doi/10.2900/654210>.

Acest catalog își propune să ofere un instrument util pentru organizațiile de sănătate publică și părțile interesate din domeniul imunizării din UE/SEE pentru a aborda ezitarea la vaccin. Catalogul include intervenții dezvoltate în țările UE/SEE sau în alte regiuni pentru a măsura și aborda ezitarea la vaccin și prezintă exemple de practici care pot fi adaptate în funcție de nevoile și strategiile naționale și locale. Puteți găsi acest catalog aici.

Vogel, J., & Burni, A. (n.d.). *Why rebuilding trust in governments is key to end COVID-19*. German institute of Development and Sustainability (IDOS). Retrieved 10 February 2023, from <https://www.idos-research.de/en/the-current-column/article/why-rebuilding-trust-in-governments-is-key-to-end-covid-19/>

Pentru a crește absorbția vaccinului, este prioritară stabilirea sau restabilirea încrederii publice în autorități. Patru piloni principali pot crește încrederea publicului în intențiile și motivele guvernului, și anume: umanitate, transparență, capacitate și fiabilitate. În ceea ce privește ezitarea la vaccin, umanitatea ar putea fi văzută atunci când autoritățile arată respect și empatie față de cei care nu doresc să primească vaccinul. În acest caz, legile îndepărtate, birocrăția și reglementările nu sunt principalele căi de creștere a absorbției vaccinului.

Transparența este, de asemenea, foarte importantă. Guvernele ar trebui să împărtășească informații despre motivele și dovezile din spatele fiecărei măsuri, ori de câte ori este posibil. Informațiile trebuie partajate în moduri adecvate pentru grupul țintă. În plus, guvernele ar trebui să asigure, printre altele, capacitatea de a furniza în mod eficient servicii de sănătate de bună calitate și orice este promis. În cele din urmă, fiabilitatea guvernelor se referă la percepția acestora ca fiind consecventă și demnă de încredere. Referindu-ne la politicile de vaccinare, fiabilitatea unui guvern se poate referi, inter alia, la distribuirea echitabilă a vaccinurilor disponibile.

Singh, P., Dhalaria, P., Kashyap, S., Soni, G. K., Nandi, P., Ghosh, S., Mohapatra, M. K., Rastogi, A., & Prakash, D. (2022). Strategies to overcome vaccine hesitancy: A systematic review. *Systematic Reviews*, 11(1), 78. <https://doi.org/10.1186/s13643-022-01941-4>

Conform constatărilor unei revizuii sistematice a strategiilor de depășire a ezitării la vaccin, intervențiile comunitare, stimulentele monetare și cunoștințele în domeniul sănătății bazate pe tehnologie au fost asociate cu îmbunătățirea semnificativă a utilizării serviciilor de imunizare. Cu toate acestea, intervențiile bazate pe mass-media nu s-au dovedit eficiente în abordarea ezitării la vaccin. Această revizuire sistematică a inclus 33 de studii descriptive sau analitice, inclusiv intervenții îndreptate către ezitarea la vaccin. Autorii concluzionează că strategiile care vizează abordarea ezitării la vaccin ar trebui să se concentreze pe necesitatea și motivele acestora pentru grupul țintă specific. Ei menționează că o abordare multidimensională care să implice membrii comunității, familiile și indivizii este necesară pentru ca o strategie să aibă cu adevărat succes.

Larson, H. J., Gakidou, E., & Murray, C. J. L. (2022). The Vaccine-Hesitant Moment. *The New England Journal of Medicine*, NEJMra2106441. <https://doi.org/10.1056/NEJMra2106441>

Autorii subliniază importanța luării în considerare a datelor locale atunci când elaborează o strategie pentru a face față ezitării la vaccin. Analizele lor arată că există o variație substanțială pe scară largă a ratelor de ezitare la vaccin chiar și în cadrul unui regiuni din statele din SUA. Ei adaugă că estimările rafinate spațial ale ezitării la vaccin sunt utile în creșterea absorbției vaccinului la nivel local. Autorii descriu, de asemenea, diferitele moduri în care informațiile locale despre ezitarea la vaccin a grupului țintă s-ar putea dovedi utile. Astfel de informații au fost utilizate, inter alia, pentru a adapta eforturile zonelor locale care au cea mai mare nevoie și pentru a monitoriza efectul intervențiilor locale.

Demeke, J., McFadden, S. M., Dada, D., Djimetio, J. N., Vlahov, D., Wilton, L., Wang, M., & Nelson, L. E. (2022). Strategies that Promote Equity in COVID-19 Vaccine Uptake for Undocumented Immigrants: A Review. *Journal of Community Health*, 47(3), 554–562. <https://doi.org/10.1007/s10900-022-01063-x>

Această analiză concluzionează că absorbția vaccinului în comunitățile vulnerabile poate fi crescută atunci când se bazează pe organizații comunitare existente, de încredere, inteligente din punct de vedere cultural și pe procesele socioculturale locale. Strategiile descrise utile pentru promovarea echității includ utilizarea liderilor de încredere pentru populației țintă, precum și stiluri de comunicare directă. Alte strategii au intrat în mesajele informaționale din partea agențiilor guvernamentale și a comunității medicale, încercând să unească angajamentul larg al comunității și luând în considerare problemele lingvistice și culturale.

Olson, O., Berry, C., & Kumar, N. (2020). Addressing Parental Vaccine Hesitancy towards Childhood Vaccines in the United States: A Systematic Literature Review of Communication Interventions and Strategies. *Vaccines*, 8(4), 590. <https://doi.org/10.3390/vaccines8040590>

Această revizuire sistematică a literaturii a condus la crearea unui catalog de intervenții și strategii de comunicare în domeniul sănătății pentru a aborda și a preveni în cele din urmă ezitarea parentală la vaccinare pe termen lung. Intervențiile de comunicare au fost împărțite în continuare în componente specifice și teme percepute ca fiind factori legate fie de succesul, fie de eșecul în prevenirea și abordarea ezitării parentale la vaccinare față de vaccinurile pentru copilărie. Ei au descoperit, printre altele, că dacă vaccinarea este prezentată ca abordare implicită și profesioniștii din domeniul sănătății discută cu părinții despre vaccinuri în mod deschis, devreme și adesea, părinții sunt mai susceptibili de a trece la vaccinarea copiilor lor. Mai mult, atunci când vaccinarea este privită ca norma socială, presiunea socială și responsabilitatea cresc absorbția vaccinului. Pentru anumite populații, ar fi important să se identifice influențele religioase și comunitare pentru a promova informațiile despre vaccinare și pentru a adapta intervenții specifice. În această revizuire sistematică au fost incluse 75 de articole pentru analiză (revizuri sistematice, anchete cantitative, proiecte experimentale, studii etnografice și calitative etc). Autorii au folosit o taxonomie pentru a prezenta intervențiile de comunicare în funcție de scopul propus.

Li, L., Wood, C. E., & Kostkova, P. (2021). Vaccine hesitancy and behaviour change theory-based social media interventions: A systematic review. *Translational Behavioural Medicine*, 12(2), 243-272.
<https://doi.org/10.1093/tbm/ibab148>

Această revizuire sistematică evidențiază necesitatea de a utiliza un cadru multiteoric și de a adapta intervențiile în rețelele sociale la contextul specific. Scopul său este de a investiga amploarea și eficacitatea teoriilor de schimbare a comportamentului și a instrumentelor de social media. Autorii au descoperit că teoria implementată cel mai frecvent a fost Modelul Credinței în Sănătate și că cel mai comun instrument de social media au fost postările educaționale, urmate de grupuri bazate pe dialog, site-uri web interactive și mementouri personale. Intervențiile bazate pe teorie au fost mai măsurabile și comparabile și au condus la unele dovezi ale schimbării comportamentale pozitive. Cincisprezece studii au evaluat eficacitatea în dobândirea de cunoștințe, creșterea intenției sau schimbarea comportamentului. S-au dovedit că mesajele educaționale sunt eficiente în creșterea cunoștințelor, dar mai puțin în declanșarea schimbării comportamentului. O intervenție pe rețelele sociale bazată pe dialog a fost considerată utilă în îmbunătățirea intenției oamenilor de a vaccina. Intervențiile bazate pe teoria schimbării comportamentului și furnizate prin intermediul platformelor de social media s-au dovedit, în general, mai eficiente în abordarea ezitării la vaccin. Douăzeci de articole au fost incluse în această revizuire sistematică, dintre care 12 au fost referite la intervenții bazate pe teorie.

Rutten, F.L. J., Zhu, X., Leppin, A. L., Ridgeway, J. L., Swift, M. D., Griffin, J. M., St Sauver, J. L., Virk, A., & Jacobson, R. M. (2021). Evidence-Based Strategies for Clinical Organizations to Address COVID-19 Vaccine Hesitancy. *Mayo Clinic Proceedings*, 96(3), 699-707.
<https://doi.org/10.1016/j.mayocp.2020.12.024>

Această revizuire rezumă strategii eficiente pentru a aborda ezitarea la vaccin pentru utilizarea de către profesioniștii din domeniul sănătății și organizațiile clinice în îngrijirea pacienților și angajaților lor. Autorii afirmă că pentru a aborda ezitarea la vaccin și pentru a crește absorbția vaccinului COVID-19,

avem nevoie de strategii pe mai multe niveluri, bazate pe dovezi. În mod similar, ei subliniază importanța adoptării pe scară largă a celor mai bune practici bazate pe dovezi care au fost dezvoltate și perfecționate cu vaccinurile anterioare. Astfel de practici bazate pe dovezi care provin din știința socială, comportamentală, de comunicare și de implementare ar trebui să informeze eforturile clinice la nivel interpersonal, individual și organizațional pentru a aborda ezitarea la vaccinul COVID-19. Intervențiile la nivel de politică și de comunitate nu abordează în mod specific ezitarea la vaccin, dar sunt primul pas și urmează intervenții pentru a aborda ezitarea la vaccin în cadrul organizațiilor clinice.

Batteux, E., Mills, F., Jones, L. F., Symons, C., & Weston, D. (2022). The Effectiveness of Interventions for Increasing COVID-19 Vaccine Uptake: A Systematic Review. *Vaccines*, 10(3), 386.

<https://doi.org/10.3390/vaccines10030386>

Scopul acestei revizuirii sistematice este de a identifica și evalua eficacitatea intervențiilor pentru a crește absorbția vaccinului COVID-19. Din cele 39 de studii, 7 au inclus măsurarea asumării vaccinării și 32 măsurarea intenției de vaccinare. Autorii au găsit dovezi rezonabile din studiile care investighează comportamentul real care indică faptul că personalizarea comunicărilor și trimiterea de mementouri de rezervare prin mesaje text crește absorbția vaccinului. Referitor la intenția de vaccinare, constatările sunt mixte, dar indică faptul că comunicarea incertitudinii cu privire la vaccin nu scade intenția și că obligativitatea vaccinării ar putea avea un impact negativ.

Reñosa, M. D. C., Landicho, J., Wachinger, J., Dalglish, S. L., Bärnighausen, K., Bärnighausen, T., & McMahon, S. A. (2021). Nudging toward vaccination: A systematic review. *BMJ Global Health*, 6(9), e006237. <https://doi.org/10.1136/bmjgh-2021-006237>

Scopul acestei revizuirii sistematice este de a investiga dacă nudgingul (*nudging* = a împinge pe cineva ușor, de obicei cu cotul, pentru a le atrage atenția asupra ceva) poate controla ezitarea la vaccin și poate îmbunătăți absorbția vaccinului. Studiile incluse au testat următoarele intervenții bazate pe nudging: folosirea mementourilor și a reamintirii, schimbarea modului în care informațiile sunt încadrate și furnizate unui grup țintă, schimbarea mesagerului care furnizează informații, invocarea normelor sociale și a afectelor emoționale (de exemplu, prin povestiri, narațiuni dramatice și prezentări grafice) și oferirea de stimulente sau modificarea setărilor implicite. S-au găsit cele mai eficiente cazuri care oferă stimulente părinților și lucrătorilor din domeniul sănătății, care fac informațiile mai importante sau care folosesc mesageri de încredere pentru a furniza informații. Cu toate acestea, eficacitatea intervențiilor de nudging depinde în mod substanțial de context.

Mai multe studii sunt în curs de desfășurare pentru a ne oferi mai multe cunoștințe despre determinanții specifici ai ezitării vaccinului. Aceste noi cunoștințe sunt menite să informeze politicile și strategiile relevante la nivel local, național sau internațional. (Ali și Celentano, 2017).

5. ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

Activitate 1 (Durata: 30 minute)

Citiți următorul ghid, comentați una dintre cele 12 strategii și încărcați feedback și exemple de strategie pe forumul dedicat și oferiți feedback celorlalți participanți. Vă rugăm să vă concentrați în principal de la pagina 13 în continuare: **Ghid de teren pentru vaccinarea COVID-19: 12 strategii pentru comunitatea dvs. CDC, 2021** Disponibil la:

<https://www.cdc.gov/vaccines/covid-19/vaccinate-with-confidence/community.html>

Resurse care vor fi utilizate pentru activitățile de învățare ale modulului:

Nr.	Titlul și descrierea resursei	Tip	Limba resursei	Activități de învățare, formare, evaluare	URL de acces / descărcare
1.	Un Ghid de teren cu 12 strategii pentru a crește încrederea și adoptarea vaccinului COVID-19. Include, de asemenea, exemple de aplicare a acestor strategii.	Material scris	Engleza	Învățare individuală și evaluare Reflecție de sine	https://www.cdc.gov/vaccines/covid-19/vaccinate-with-confidence/community.html

6. ACTIVITĂȚI DE EVALUARE

Vă rugăm să completați spațiile libere folosind următoarele cuvinte (Durata: 10 minute):

„efectul invers”, „eficacitate”, „siguranță”, „teoria schimbării comportamentului”, „rețele sociale”, „cunoașterii”, „schimbărilor de comportament”, „indemnuri”, „informații”, „de încredere”, „organizațional”

1. apare atunci când o corecție bazată pe dovezi este prezentată unei persoane și acesta raportează că crede și mai mult în concepția greșită pe care corectarea urmărește să o rectifice.
2. Se sugerează ca strategiile de promovare a vaccinurilor să fie evaluate continuu pentru și
3. Intervenții bazate pe și furnizate prin intermediul platformelor de s-au găsit în general mai eficiente în abordarea ezitării la vaccin.
4. Mesajele educaționale s-au dovedit a fi eficiente în creșterea dar mai puțin în declanșarea.....
5. Nudge-urile care oferă vaccinare părinților și lucrătorilor din domeniul sănătății, care fac despre vaccinare mai proeminentă sau care folosesc mesageri pentru a furniza informații au fost considerate cele mai eficiente.

6. Practicile bazate pe dovezi pentru organizațiile clinice pentru a aborda ezitarea la vaccinul COVID-19 pot fi la nivel interpersonal, individual și

7. REFERINTE

- Ali, A.K., & Celentano, P.L. (2017). Addressing vaccine hesitancy in the “post-truth” era. *European Observatory on Health Systems and Policies*, 23(4), 16–20.
- Barbieri, V., Wiedermann, C. J., Lombardo, S., Ausserhofer, D., Plagg, B., Piccoliori, G., Gärtner, T., Wiedermann, W., & Engl, A. (2022). Vaccine Hesitancy during the Coronavirus Pandemic in South Tyrol, Italy: Linguistic Correlates in a Representative Cross-Sectional Survey. *Vaccines*, 10(10), Article 10. <https://doi.org/10.3390/vaccines10101584>
- Bardosh, K., Figueiredo, A. de, Gur-Arie, R., Jamrozik, E., Doidge, J., Lemmens, T., Keshavjee, S., Graham, J. E., & Baral, S. (2022). The unintended consequences of COVID-19 vaccine policy: Why mandates, passports and restrictions may cause more harm than good. *BMJ Global Health*, 7(5), e008684. <https://doi.org/10.1136/bmjgh-2022-008684>
- Batteux, E., Mills, F., Jones, L. F., Symons, C., & Weston, D. (2022). The Effectiveness of Interventions for Increasing COVID-19 Vaccine Uptake: A Systematic Review. *Vaccines*, 10(3), 386. <https://doi.org/10.3390/vaccines10030386>
- Demeke, J., McFadden, S. M., Dada, D., Djiometio, J. N., Vlahov, D., Wilton, L., Wang, M., & Nelson, L. E. (2022). Strategies that Promote Equity in COVID-19 Vaccine Uptake for Undocumented Immigrants: A Review. *Journal of Community Health*, 47(3), 554–562. <https://doi.org/10.1007/s10900-022-01063-x>
- European Centre for Disease Prevention and Control. (2017). *Catalogue of interventions addressing vaccine hesitancy*. Publications Office. <https://data.europa.eu/doi/10.2900/654210>
- Fadda, M., Galimberti, E., Fiordelli, M., Romanò, L., Zanetti, A., & Schulz, P. J. (2017). Effectiveness of a smartphone app to increase parents’ knowledge and empowerment in the MMR vaccination decision: A randomized controlled trial. *Human Vaccines & Immunotherapeutics*, 13(11), 2512–2521. <https://doi.org/10.1080/21645515.2017.1360456>
- Larson, H. J., Gakidou, E., & Murray, C. J. L. (2022). The Vaccine-Hesitant Moment. *The New England Journal of Medicine*, NEJMr2106441. <https://doi.org/10.1056/NEJMr2106441>
- Lewandowsky, S., Ecker, U. K. H., Seifert, C. M., Schwarz, N., & Cook, J. (2012). Misinformation and Its Correction: Continued Influence and Successful Debiasing. *Psychological Science in the Public Interest*, 13(3), 106–131. <https://doi.org/10.1177/1529100612451018>
- Li, L., Wood, C. E., & Kostkova, P. (2021). Vaccine hesitancy and behaviour change theory-based social media interventions: A systematic review. *Translational Behavioural Medicine*, 12(2), 243–272. <https://doi.org/10.1093/tbm/ibab148>
- Olson, O., Berry, C., & Kumar, N. (2020). Addressing Parental Vaccine Hesitancy towards Childhood Vaccines in the United States: A Systematic Literature Review of Communication Interventions and Strategies. *Vaccines*, 8(4), 590. <https://doi.org/10.3390/vaccines8040590>

- Reñosa, M. D. C., Landicho, J., Wachinger, J., Dalglish, S. L., Bärnighausen, K., Bärnighausen, T., & McMahon, S. A. (2021). Nudging toward vaccination: A systematic review. *BMJ Global Health*, 6(9), e006237. <https://doi.org/10.1136/bmjgh-2021-006237>
- Rutten, F.L. J., Zhu, X., Leppin, A. L., Ridgeway, J. L., Swift, M. D., Griffin, J. M., St Sauver, J. L., Virk, A., & Jacobson, R. M. (2021). Evidence-Based Strategies for Clinical Organizations to Address COVID-19 Vaccine Hesitancy. *Mayo Clinic Proceedings*, 96(3), 699–707. <https://doi.org/10.1016/j.mayocp.2020.12.024>
- Singh, P., Dhalaria, P., Kashyap, S., Soni, G. K., Nandi, P., Ghosh, S., Mohapatra, M. K., Rastogi, A., & Prakash, D. (2022). Strategies to overcome vaccine hesitancy: A systematic review. *Systematic Reviews*, 11(1), 78. <https://doi.org/10.1186/s13643-022-01941-4>
- Sturgis, P., Brunton-Smith, I., & Jackson, J. (2021). Trust in science, social consensus and vaccine confidence. *Nature Human Behaviour*, 5(11), Article 11. <https://doi.org/10.1038/s41562-021-01115-7>
- Tuckerman, J., Kaufman, J., & Danchin, M. (2022). Effective Approaches to Combat Vaccine Hesitancy. *The Pediatric Infectious Disease Journal*, 41(5), e243–e245. <https://doi.org/10.1097/INF.0000000000003499>
- Vaccine misinformation management field guide*. (2020, December 31). UNICEF. <https://www.unicef.org/mena/reports/vaccine-misinformation-management-field-guide>
- Vogel, J., & Burni, A. (n.d.). *Why rebuilding trust in governments is key to end COVID-19*. German institute of Development and Sustainability (IDOS). <https://www.idos-research.de/en/the-current-column/article/why-rebuilding-trust-in-governments-is-key-to-end-covid-19/>